N°. 46. Donderdag 13 November 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel C. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Adresverandering.

Herhaaldelijk komen nummers van het Koloniaal Weekblad als onbestelbaar terug, verscheidene gaan te loor, omdat de geadresseerden uit Indië, dan wel daarheen, vertrokken, zonder dit te melden.

Ons Orgaan, met groote kosten en zorg uitgegeven, vormt de trait d'union tusschen Bestuur en Leden, onze innige wensch is het in aller handen te zien en trouw gelezen te weten. Wij beijveren ons, om, voor zoover dat in een weekblad mogelijk is, het nieuwste op koloniaal gebied te geven. Onze verslagen en mededeelingen bereiken de Leden er door.

Wij krijgen verzoeken van belangstellenden, uit Indië vertrokken zonder dit te melden, om de ontbrekende nummers van eenige maanden toe te zenden, hetgeen er dus op neerkomt, dat zij over eenige maanden die nummers d u b b e l ontvangen. Hoe zeer wij ook de poging om het contact te herstellen appreciëeren, op zoo iets is onze oplage niet berekend. Een eenvoudige oplossing is, dat men ons bij vertrek naar Indië, zoo mogelijk zijn adres aldaar opgeve, dan wel het adres van een ander in Indië, waarheen het blad ter op- of doorzending kan gezonden worden — het Kol. Weekbl. maakt de reis dan reeds mee! — Kan dat niet, welnu men melde ons het vertrek met verzoek het Orgaan aan te houden, en zoodra mogelijk van uit Indië zijn adres, waarheen dan de aangehouden en nieuw verschijnende nummers dadelijk worden verzonden.

Bij vertrek uit Indië naar Nederland handele men op eene zelfde wijze.

Voldoet men aan ons verzoek, dan gaat wel gedurende eenigen tijd de voeling tusschen ons en onze reizende en trekkende Leden verloren, doch wordt zoodra mogelijk hernomen. Contact tusschen Bestuur en Leden blijft zoo bestaan, den Leden ten nutte, der Vereeniging ten goede.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,

A. J. GOOSZEN.

Oost-Indische Causerie.

Als te goeder tijd een geschiedschrijver het tijdperk b.v. 1900—1950 van onze koloniale (Oost-Indische) geschiedenis te boek zal stellen, dan zal hij niet gelijk René Doumic van een Fransch werk over eene gelijke periode de civilisation (française) kunnen getuigen: „c'est chez nous qu'il faut toujours craindre de se laisser tromper aux apparences." Want die „apparences" zullen er, althans voor zoover betreft het eerste gedeelte van de genoemde periode, voor het grijpen zijn. Er is wel véél deining, het spiegelgladde van jaren her is verdwenen, maar die deining beroert slechts de oppervlakte niet de diepere lagen, de millioenenmassa. Van het ware intellect kan en mag men verwachten, dat het het volk, in het goede spoor zal leiden en houden. Het would-be-intellect echter zoomede de wel eerlijke maar onpractische idealisten leveren een doorloopend gevaar op voor de harmonische ontwikkeling van de zoo achterlijke millioenenbevolking. Een gevaar, waartegen alle welmeenende Indische volksvrienden zich in het welbegrepen belang van land en volk moeten keeren, omdat onbekookte plannen ontgoocheling moeten brengen.

Ook in het Indië van thans — hoe kan het anders? — schermen vele voormannen o zoo gaarne met de

woorden: kapitaal en arbeid! Dat vervloekte kapitaal toch! Het is de schuld van àlles!!

Zeker, het heeft vele en groote zonden op zijn geweten, ontegenzeggelijk. Oók in ons Indië! En des te openhartiger durf ik zulks beweren, omdat ik weet gehoor te zullen vinden bij het grootste meerendeel dergenen, die als ik het schoone Indië vele, vele jaren trouw en eerlijk hebben gediend, en wellicht nóg zullen dienen, als ambtenaar, officier of in welke functie ook. En die allen nagenoeg even arm terugkeerden! En waarvan thans velen, geknakt naar lichaam en geest door tropische invloeden en inspannenden arbeid, een vrijwel kommervol bestaan voort sleepen van wege den steeds stijgenden levensstandaard. Maar luide klagen zij niet, die vroegere veelal ambtshalve schragers van het op Indië parasiteerende kapitalisme, zelfs niet als zij hunnen gerechtvaardigden eisch om de uitbetaling van hun schamel en zuur verdiend pensioen te garandeeren, nog steeds niet verwerkelijkt zien. Appa boleh boeat!

Rethoriek en groote woorden, kenmerken van den huidigen tijd, doen óók in Indië opgeld. Maar missen degenen, die zich in Indië zoo tegen het kapitaal teweerstellen, niet den zin voor het historische? Moet ook het Indische volk niet door de kapitalistische lijdensperiode heen om eindelijk in beteren doen te geraken? En hoe enorm veel kapitaal is er nog niet benoodigd voor de algeheele ontplooiing van Sumatra, Borneo, Celebes, Guinea? Moet men dat kapitaal opzettelijk afschrikken?

Wat zegt Marx, wien men toch heusch niet van kapitaal-freundlichkeit kan beschuldigen, ons daarvan in het voorwoord van zijn standaardwerk „Das Kapital?" Het volgende: „Auch wenn eine Gesellschaft dem Gesetz ihrer Entwicklung auf die Spur gekommen ist, kann sie notwendige Entwicklungsphasen n i c h t überspringen: sie kann sie nur abkurzen und die Schmerzen des Uebergangs lindern."

Iemand die het welzijn van Indië goed begrijpt, zal m.i. dan ook de vastlegging van nog veel meer kapitaal daar moeten bevorderen voor de cultiveering van de nagenoeg nog maagdelijke gebieden. En tegelijkertijd, hoe moeilijk ook en schijnbaar onlogisch, zal men beleidvol moeten abkurzen und lindern." De uitwassen van het kapitalisme bestrijden!

Als zoodanig beschouw ik ook den drang van de huidige Indische Regeering voor de verhooging van de inderdaad te lage loonen in de cultures. Vraag en aanbod zijn schoone zaken voor een op hooger peil staand volk, maar hier is ingrijpen gemotiveerd in het algemeen belang en het wekt vertrouwen in de goede en oprechte bedoelingen van de Regeering.

En teekent dat ingrijpen niet tevens het geringe werkelijk-kunnen op economisch-democratisch gebied van de Indische politieke vereenigingen? De voor het meerendeel uit Europeanen bestaande politieke vereenigingen matigen zich die pretentie dan ook volstrekt niet aan; zij willen, ieder volgens eigen beginsel, slechts raadgevend, niet leidend optreden. De sociaal-democratische partij maakt hierop wellicht uitzondering. Maar aan de Sarekat Islam wacht een schoone taak! Mits goed geleid en niet met den Islam maar met de economische en politieke democratie tot bindmiddel, kan zij het volk ten zegen worden. Geen caprioles die levensbelang en levensbeginsel van land en volk raken!

En het is van den G. G. van Limburg Stirum dan ook goed gezien, dat hij trots al het gebeurde de goede elementen van die vereeniging de hand boven het hoofd blijft houden en de slechten meedoogenloos laat vervolgen. De huidige G. G. verdient heusch beter dan hem in de pers van velen te beurt valt...... Ik durf het ook wel anders te zeggen...... als het noodig is!

S. J. AAIJ,

O.-I. ambtenaar met verlof.

Den Haag. 30 October 1919.
Paulus Buysstraat 46.

De Industrialiseering van Ned.-Indië.

Dit vraagstuk, zijnde van algemeene economische politiek, werd Donderdag 6 Nov. j.l. om 8 uur des avonds, in zaal No. 4 van het Zuid-Hollandsch Koffiehuis te 's-Gravenhage voor de Nederl. afdeeling der N.-I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw ingeleid door den heer G. Gonggrijp, Lector aan de Nederlandsche Handels Hoogeschool te Rotterdam.

De toegang was vrij, ook voor niet-leden, doch weinigen waren aanwezig, echter onder hen Mr. Fock, oud-Min. van Kol., voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal.

Spr. betoogde, dat in dit belangrijke vraagstuk, zoo oud als deze eeuw, stellig nog niet het laatste woord was gesproken en samengaat met de pogingen om de welvaart der Indische bevolking te bevorderen. Wel is er bij de bevolking sprake van klein-industrie, doch deze heeft, al wordt ze van uit Europa gesteund (Boeatan van Oost en West!) weinig succes. In Britsch-Indië werd het weven, en zeer goed weven, beoefend als huisindustrie, toch vervielen de wevers tot armoede, omdat zij de concurrentie der grootindustrie niet konden staan. Zoo verwacht ook spreker in Indië geen toekomst voor de klein-industrie. De suiker-industrie bloeide eerst op onder Europeesche leiding en toch is de toestand précair door de onzekerheid van den landhuur. De Ned.-Ind. agrarische wetgeving bedoelt de bevolking in het bezit van den grond te laten, doch door de toename der bevolking is zulks niet vol te houden, ieders aandeel wordt te klein om hem een bestaan te verzekeren. De groot-industrie kan hier uitkomst geven, doch de bevolking moet er in geinteresseerd en van het belang er van doordrongen worden. Wel is de Javaan van natuur landbouwer, doch deze laat hem arm. Spoedig zal de uiterste grens der nog ontginbare gronden bereikt zijn. Uit armoede kan ook de landbouw niet intensiever worden opgevoerd, omdat een Javaan zich de middelen daartoe niet kan aanschaffen. De industrie kan hier werken als veiligheidsklep; al zal zij geen hoofdzaak worden, zal zij geld onder de bevolking brengen. Ned.-Indië kan tal van lessen trekken uit de industrialiseering van Japan en daardoor de daar gemaakte fouten vermijden. Echter Japan had durf! De industrialisatie moet beschouwd worden als een bevrediging van behoeften. Er moet tegen gewaakt worden, dat die behoeften naar Westersch voorbeeld, opgevoerd worden. Hier hangt alles van af. Men moet zich concentreeren op de productie van die Westersche goederen, waarvan de productiekosten het laagst zijn. Om de industrialiseering te steunen moet echter het hellend vlak van protectie niet worden betreden. Geen invoerrechten, doch vrije concurrentie. Indië is een exportland en moet dat blijven.

In den Volksraad gingen stemmen op tot steunen der Inlandsche groot-industrie. Doch deze bestaat niet. Het kapitaal moet van buiten komen en niet afkeerig gemaakt worden. Bij toename der bevolking met stationnair of afnemend kapitaal, dalen de loonen. Een vloek is het voorschotstelsel, waardoor de Javaan gaat parasiteeren. De revolutie in Rusland had eenzelfden ondergrond. Geweldadige verniet̃iging van ons gezag zou Indië jaren achteruit zetten.

Is nu de Inlander geschikt voor fabrieksarbeider? Ook in Europa bestaat bij de fabrieksarbeiders weinig werklust, omdat zij niet het resultaat zien. Wel gevoelt de Inlander liefde voor z'n sawah.

De binnenlandsche politiek in Indië is zeer actueel. De leiders wakkeren haat aan tegen het kapitaal. De gevolgen kunnen rampzalig zijn. Tevredenheid en geluk zijn niet afhankelijk van stoffelijk bezit. Met industrialisatie gaat gewoonlijk socialisatie gepaard, deze geeft geen vrede. De wereld zal niet eerder weer gelukkig worden, voor men geleerd heeft niet om dagelijksch brood te roepen, doch er voor te werken.

Mevr. Clifford Kocq van Breugel vroeg of naast industrialisatie ook niet emigratie verlichting zou kunnen brengen. De heer Schmülling wijst er op dat er reeds vele grondelooze menschen op Java zijn, dat er reeds klein-industrie bestaat, in de rijst- en mais-pellerijen, cassave- en oliefabrieken, doch dit

geeft geen lucht. Geen 10 duizenden, 100 duizenden moeten geholpen worden. Z.i. wordt een uitweg geboden door emigratie, waarvoor met het oog op den voor den Javaan betrekkelijk korten afstand, het eerst Zuid Sumatra in aanmerking komt.

Mr. Abendanon is het niet met den inleider eens; hij is van oordeel, dat van regeeringswege de klein-industrie behoort aangemoedigd te worden door voorlichting en verstrekking van machines op afbetaling. Waar de Regeering de suikercultuur helpt, zal dit ook met de klein-industrie kunnen geschieden. Door coöperatie, samenwerken en Regeeringssteun kan veel bereikt worden. De heer van der Kemp zegt, dat bij den Inlander niet genoegzaam den drang bestaat, mede te werken en zich zelven te helpen.

Inleider beantwoordde de verschillende sprekers. Hij is geen tegenstander van emigratie naast industrialisatie. Echter zal de Javaan de voorkeur geven aan parasiteeren in de dessa boven emigratie. Die industrie moet worden aangegrepen, die de meeste handenarbeid geeft. Klein-industrie acht spr. niet aan te bevelen, omdat deze niet economisch genoeg kan werken om de concurrentie tegen de groot-industrie, welke daarop geheel gebaseerd is, vol te houden. Spr. onderschrijft het „self help" van den heer van der Kemp, doch de een is economisch beter aangelegd dan de ander en deze moet den zwakkere helpen.

De voorzitter, de heer van Houten, dankt den spreker en releveert, dat ieder land, ieder volk zijn eigenaardigheden heeft, zoo ook Indië. Hiermede heeft men rekening te houden, al valt er nog zeer veel te doen.

A. J. GOOSZEN.

Tweede Koloniaal Onderwijs-Congres.

—o—

(Slot).

In den namiddag van den 2en dag, 23 October, kwam aan de orde:

„Voorbereidend onderwijs aan alle bevolkingsgroepen in Ned. Oost- en West-Indië, ingeleid door Dr. E. Bonebakker, oud-Dir. der H.B.S. te Semarang en gepraeadviseerd door W. M. Haye, oud-Ind. ond., Mevr. G. J. Heilbron-van Rinsum, oud-W.-I. onderwijzeres, Mej. G. Oosterbaan, W.-I. onderwijzeres, m. v., en het Hoofdbestuur van den Prinsenbond.

De heer Bonebakker bespreekt de verschillende wenschen, welke aanzien van het voorbereidend onderwijs voor de lagere school werden geuit. Hij beschouwt dit onderwijs als het meest poëtische en meest vergeten hoofdstuk. Heel de wereld arbeidt op het oogenblik aan de reorganisatie van het onderwijs, maar in geen enkel rapport of verslag heeft spreker iets gelezen van de kleuterschool (de bewaarschool). Vooral deze school zal echter de physieke en psychische kwaliteiten der kinderen moeten ontdekken, opdat de gemeenschap worde versterkt met goed aangelegde en opgeleide menschen. De kleine en onvermogende kinderen zullen moeten leeren de waarheid en de schoonheid te begrijpen. De bewaarschool is, zoo bezien, volstrekt niet meer een surrogaat van een onvoldoend ouderlijk huis. De Indische regeering stelde een kweekschool voor bewaarschoolonderwijzeressen in, aan welke als eisch gesteld wordt het bezit van de hulpakte L. O., maar dan komen ze juist bij den duivel te biecht, bij het lager onderwijs, waar ze niet wezen moeten.

Welk een ideaal opvoedstersmateriaal levert niet de Indische bevolking. De Javaansche vrouw is niet loom, maar zacht, met lieve gebaren kunnende leiden. — geef ze gelegenheid zich te ontwikkelen, dan zal men voldoende materiaal voor de bewaarscholen hebben. Sprekers conclusies zijn: kleuteronderwijs van 3 tot 6 jaar; losmaking van de grondgedachten van het oude overgeleverde onderwijs, sticht kweekscholen voor bewaarschoolonderwijzeressen; vormt jongevrouwenscholen; zorgt voor een kundige bezieling en voorlichting van het publiek.

Dr. J. H. Gunning Wz., de bekende paedagoog, bewondert den moed, waarmede de heer Bonebakker een nieuwe naam voor het bewaarschoolonderwijs, kleuteronderricht, bedacht en lanceerde. Spr. was van meening, dat feitelijk alle meisjes van goeden huize, zonder rasonderscheid, de school voor fröbelonderwijs moesten passeeren. Hij wijst op den invloed, welke uitgaat van uit- en inwendige zending.

Dr. Hijman had in de praeadviezen de kolonie Curaçao gemist. Het voorbereidend onderwijs ligt daar nog in de windselen. Echter ontwikkelt het zich en ook dáár is voorbereidend onderwijs dringend noodig.

Baron van Asbeck weerlegt den heer Bonebakker, terwijl de heer Haye toelichtte, dat zijn bedoeling was een eenigszins practisch plan te geven voor het voorbereidend onderwijs. Er bestaat nog niets en daarom zou een driejarige cursus te veel leerkrachten eischen. Als er een begin is zal men tot uitbreiding kunnen komen.

Het ideale doel moet natuurlijk anders zijn dan het begin. Thans is er zoo'n gesukkel met Nederlandsch, dat dit op den voorgrond wordt geplaatst.

D e r d e d a g, Vrijdag 24 October.

De Voorzitter opent de vergadering en deelt mede, dat de namiddagzitting zal worden bijgewoond door H. M. de Koningin-Moeder en Z. K. H. de Prins der Nederlanden.

Daarna komt aan de orde: Volksonderwijs in Ned. Oost- en West-Indië, vooral in verband met landbouw en bedrijf", ingeleid door den heer Van der Plas, ambtenaar B. B. op Java, terwijl van praeadvies gediend hadden de H.H. Dr. J. H. Gunning, Zendings-Director, G. L. Gonggrijp, oud-Res. in N.-I., M. Joustra, Archivaris v.h. Batak-Instituut, Pater F. G. J. M. van Lith, Dir. R. K. Kweekschool te Moentilan en het Hoofdbestuur van den Prinsenbond.

Inleider betoogde de noodzakelijkheid van uitbreiding van het volksonderwijs. Alleen door samenwerking van Regeering en particulier initiatief kan iets verkregen worden. Er zal verandering komen uitgaande van het volk zelve.

Er is overal volksonderwijs noodig, zóóveel, dat er niet snel genoeg in kan worden voorzien. De regeering moet dus met beide handen den steun der particulieren aanvaarden, al is het particulier initiatief een kleine fractie. Op Java en Madoera zijn 30.000 volksscholen noodig en ultimo December 1916 waren er slechts 400, met 45.000 leerlingen. Het voornaamste deel van het werk zal voor den Staat blijven rusten. De gemeenten zouden zeer in aanmerking komen voor de instandhouding der volksscholen, maar zij zullen niet voldoende financieele draagkracht er voor hebben.

Het onderwijs, ook van de zending, staat onder Regeeringstoezicht.

Van de zijde van de bevolking bestaat nog tegenzin tegen scholen; deze moet overwonnen worden, de scholen moeten zich aanpassen aan de behoefte en ook komen ten laste van de gemeenschap.

Wat den geest van het onderwijs betreft, spreker hoopt, dat niet-opzettelijk godsdienstonderwijs zal worden gegeven, tot het volk zelf in staat zal zijn een oordeel daarover uit te spreken.

De heer Schmülling zegt, dat men wil uitroeiïng van het analphabetisme. Waar we daarmee zelfs in Nederland nog niet klaar zijn, gaat dat voor Indië met 6 milioen kinderen te ver. We moeten echter vooruit. Dit is te bereiken door betere vorming van en hoogere eischen te stellen aan de dessa-onderwijzers.

De heer J. E. Stokvis, oud-hoofdredacteur van de „Locomotief", richt zich tegen het praeadvies van Dr. Gunning om het dessa-onderwijs te brengen in handen van het particulier initiatief, d. i. de zending. Was de dessa vroeger niet bereid initiatief te ontwikkelen, men moet de dessa daartoe opvoeden. Gewoon onderwijs moet er gegeven worden, ook om de opvoedende kracht, die daarvan uitgaat.

Wat het particulier initiatief betreft is hij er

tegen, dat de regeering eenige godsdienstige richting bevoorrecht, waardoor aan het Indische volk een cultuur wordt opgedrongen eenigszins in strijd met de hare.

Baron van Asbeck wijst er op, dat in Suriname geen gemeenten zijn. Wel zijn er districtsscholen, maar toch bestaat er drang naar de stad, waarvoor ouders zelfs hun kinderen aan anderen afstaan.

Wat het ambachtsonderwijs betreft wijst spreker op het hoedenvlechten. Hij wijst op het sociale werk der firma Kerten en Co. der Moravische Broederschap, die een geheel leerlingwezen heeft gevormd. Zij heeft ook een kleinen landbouw leerlingen-kolonie gevormd, practisch, met eenige theoretische kennis aangevuld.

De heer Plat, Surinamer, zegt dat onjuiste dingen naar voren zijn gebracht. Het voorbereidend onderwijs op de districtsscholen is te theoretisch, de practijk, ook landbouwonderwijs, moest op den voorgrond staan. Het onderwijs is te hoog opgevoerd. Er bestaat een K. B. voor studiebeurzen voor opleiding in Nederland, doch dat Besluit is zóó uitgebreid, dat feitelijk ieder kind naar Nederland zou moeten worden gezonden.

Mevr. Baerveldt-Haver, legt den nadruk op het bestaande groote gebrek aan onderwijskrachten. Wat heeft het voor zin de bevolking te overtuigen van het nut van onderwijs als men geen leerkrachten heeft? Men zende ook onderwijzeressen uit en salarieere naar prestatie.

Dr. Bonebakker wil leerplicht op de dessa-scholen ingevoerd zien. Het onderwijs concentreert zich nu op letters en cijfers, zonder landbouw- of vak-onderwijs. Den kinderen moet getoond worden, dat arbeid kennis is. Arbeidsbeginsel moet goed zijn en worden doorgevoerd, b.v. meetkunde leeren door teekenen van geometrische figuren. Spr. is voor inwendige zending.

De heer Dr. Radjiman betoogt, dat de Inlander behoefte heeft aan een andere school dan die men hem geeft. Spreker zegt het den heer Bonebakker na: het onderwijs moet hand aan hand gaan met den landbouw en de industrie, zoodat de leerstof voldoet aan de waarachtige behoefte der inlanders.

De heer Dr. Mas Samoi Sastrawigdagda klaagt over de zeer gebrekkige opleiding van de dessa-onderwijzers en over te geringe bezoldiging.

De heer van Eupen, pas uit Indië teruggekeerd, constateerde, dat vele sprekers niet op de hoogte zijn van hetgeen thans in Indië voorvalt. De opleiding van dessaonderwijzers is belangrijk verbeterd.

De heer C .Lekkerkerker bestrijdt den heer Schmülling. Hij meent, dat de heer Bonebakker de zaak van het volksonderwijs vertroebelt door te propageeren, dat het zal verbonden worden aan het vakonderwijs. Spreker zegt liever: pak aan! begin! en daarna komt wel de inwendige zending!

De heer dr. J. H. Gunning verdedigt zich in de eerste plaats tegenover den heer Stokvis. Spreker heeft uitdrukkelijk geschreven, dat de bemoeienissen van de ambtenaren B. B. gehandhaafd moeten worden, en heeft slechts willen waarschuwen het particulier initiatief niet onmiddellijk uit te schakelen. Zijn ideaal is eigenlijk een school van de dessa zelf, maar die ziet spreker pas aan het einde der ontwikkeling van het volksonderwijs. Thans is de eerste en eenige vraag: hoe verkrijgen we burgerrecht voor de school onder de inlandsche bevolking? Het blijkt, dat het part. initiatief in staat geweest is, in verschillende streken de school burgerrecht te doen verschaffen, zóó zelfs, dat onze zendelingen, niet op reis durfden gaan, uit vrees, dat de bevolking om meer scholen zou vragen, waarvoor men geen geld en personeel heeft. Wie uit overtuiging de zendingsscholen niet kan steunen, brenge zelf gelden bijeen.

In elk geval bedenke men, dat een opgedrongen school veel minder waarde heeft dan een uit het particulier initiatief geboren godsdienstige of neutrale school. Voor lange studie is er geen tijd meer, er moet begonnen worden, we moeten vooruit.

Tegenover dr. Radjiman verklaart spreker, dat hij er nimmer toe zal medewerken ergens een school te

stichten, welke zou zijn tegen den geest der bevolking.

De praeadviseur M. Joustra legde vooral den nadruk op het plaatsen van het volksonderwijs onder de zorg van de hoofden van gewestelijk bestuur. Hij zou het een gevaar achten, als het gouvernementswerk werd uitgeschakeld, omdat op het particulier initiatief niet valt te rekenen. Alleen de zending is permanent. De gewestelijke zorg moet vooral met de behoeften rekening houden. Spr. eindigde met den wensch, dat aan het volksonderwijs meer aandacht zal worden geschonken dan tot nu toe. Dit is van het grootste belang voor Indië.

Vervolgens schorste de voorzitter de zitting.

Des namiddags werd in tegenwoordigheid van H. M. de Koningin-Moeder, Z. K. H. de Prins der Nederlanden en Z. H. den Kroonprins van Djokjakarta de vraag behandeld: „Practisch onderwijs aan meisjes van alle bevolkingsgroepen in de binnenlanden van Ned. Oost-Indië", ingeleid door den heer C. Lekkerkerker, oud-Insp. Inl. Ond. in N.-I. en gepraeadviseerd door mevr. M. C. Adriani-Gunning, mevr. M. C. Kooy-van Zeggelen, mevr. D. Raedt v. Oldenbarnevelt-van Maarseveen en het Hoofdbestuur van den Prinsenbond.

Nadat de vorstelijke personen de zaal hadden betreden, nam de voorzitter, mr. Abendanon het woord en getuigde, dat hun aanwezigheid een hooge eer was, maar dat hij overtuigd was, dat die eer bovenal het streven van het congres gold. Hun tegenwoordigheid hier zou ook in Oost- en West-Indië groote vreugde wekken, omdat men daaruit zou putten de overtuiging van de groote belangstelling van Hare Majesteit en Zijne Koninklijke Hoogheid voor die landen.

In 't kort werd medegedeeld, wat behandeld was. Spr. gaf daarna het woord aan den heer Lekkerkerker, die de te bestudeeren groep verdeelt in: meisjes, wier opvoeding verwaarloosd is, en meisjes, wier geestelijke ontwikkeling latent dreigt te blijven. Spr. gaat na in hoeverre in de inlandsche wereld de eerste soort voorkomt. Men kent ze allen wel, die meisjes, vaak ouderloos, die op de pasar rondzwerven en van amoraliteit naar immoraliteit afzakken en zoo te gronde gaan. Iedereen kent ook de tweede soort: de indolente meisjes, die het meest voorkomen in kleine inlandsche plaatsen. In groote gemeenten vindt men ze niet zooveel. Zij hebben weinig beschaving en weten in gezelschap bijna geen woord te uiten. Spreker wijst op den arbeid van Pa van der Steur en van de vier vereenigingen Pro Juventute Indica. Volgens de laatste berichten is in Djokja in wording een vereeniging Pro Juventute Djawi, welke spreker zeer zou toejuichen. Hij licht zijn reeds verschenen stellingen breedvoerig nader toe.

De Kroonprins van Djokjakarta, wiens rede door den Secretaris vertaald werd, uitte den wensch, dat het onderwijs voor meisjes in Indië zal worden uitgebreid, ook kweekscholen voor meisjes onderwijzeressen. Het doel moet zijn dat onderwijs te geven, dat haar in huis en op school tot nu toe werd onthouden.

Mr. Joekes geeft vervolgens een overzicht van de Kartinischolen, scholen voor Inl. verpleegsters en van Deventerscholen. Te weinig meisjes ontvangen echter onderwijs en het onderwijs is, uit gebrek aan Inl. leerkrachten, in stede van Inlandsch, Hollandsch Inlandsch. Hij herinnert aan het woord: „Nederland ge hebt zware verplichtingen ten opzichte van Indië!" Steun is noodig.

Dr. Rivai, lid van den Volksraad, wijst op hetgeen Dr. Bonebakker gisteren reeds zeide: de Regeering moet zorgen voor bezieling en voorlichting. De Indiërs hebben noodig Moral education, omdat zij niet mannen en vrouwen hebben ,die zich belasten met ziekenverpleging, zooals in Europa en enkele Hollanders in Indië. In het bijzonder bracht hij daarbij hulde aan het werk van mevr. Stokvis—Cohen Stuart.

Dr. N. K. Tehupeiory legde den nadruk op de noodzakelijkheid van economische opheffing van Ambon en Ceram, in verband met het praeadvies van mevr. Raedt van Oldenbarnevelt, die hoopte door on-

derwijs en voedingsleer aan meisjes daar krachtiger menschen te krijgen. Hij bepleitte een internaat voor meisjes van Ambon en zou een onderzoek wenschen naar de wenschelijkheid van zulk een internaat.

De heer de Haan leest daarop voor een schrijven van den heer Colders, die wegens ziekte zelve de vergadering niet kon bijwonen. Gewezen werd op de behoefte aan kweekscholen voor vroedvrouwen in Indië. De nadruk werd gelegd op de behoefte aan kweekscholen voor vroedvrouwen en een financiëele regeling ontwikkeld om dit plan te verwezenlijken.

Mejuffrouw Lans toont met voorbeelden aan, dat de vraag naar onderwijs voor de meisjes steeds grooter is geworden. Vooral de handenarbeid treedt op den voorgrond.

Spreekster betoogt, dat tweeërlei meisjesscholen moeten opgericht worden: Kartinischolen eerste en tweede klasse. De tweede klasse moet vier klassen hebben, met de moedertaal als voertaal. de eerste klasse school moet zeven klassen hebben met een huishoudafdeeling en een voorbereidende afdeeling voor voortgezet onderwijs.

Mej. van der Willigen zegt vervolgens, dat de regeering tekort schiet in zorg voor de indo-Europeesche meisjes. Sinds 1908 en 1909 zijn de voor hen bestemde scholen opgeheven, wegens gebrek aan leerkrachten, — zij moesten naar de gemengde scholen. Maar dit is hun tot schade geweest. Zij mochten officieel maar tot hun 15e jaar komen, doch de schoolleiding zeide: houdt u ze maar, juffrouw, houdt u ze uit de kampong. Gaan ze er op hun 14e jaar af, dan komen zij tot een vroeg huwelijk en weten hun huishouden niet te bestieren.

De heer dr. Adriani licht het praeadvies van zijn echtgenoote, die niet aanwezig kon zijn, nader toe. Het advies komt in hoofdzaak neer op de aanbeveling van de industrie-huishoudschool en vond geen bestrijding.

De Voorzitter, Mr. Abendanon, sluit vervolgens de zitting met een rede, waarin hij deed uitkomen, dat het een tijd is van dankbaar werken voor Indië, omdat alles wat geschiedt, dankbaar wordt aanvaard. Hij hoopte, dat dit congres een stoot zou geven om nog krachtiger te werken op den weg, die moet leiden tot een grooter bloei van Indië, Suriname en Curaçao. In het bijzonder dankte hij H. M. en Z. K. H. voor hun aanwezigheid.

Na dien waren de bezoekers van het congres nog eenigen tijd gezellig bijeen, waarbij door jonge dames thee en versnaperingen werden gepresenteerd.

A. J. GOOSZEN.

Ingezonden.

Slotwoord aan den heer A. J. Gooszen.

Gaarne zou ik 't laatste woord aan den heer Gooszen hebben gelaten, maar nu hij mij, in 't vorige nummer van 't K. W. weer een rol toewijst, die geenszins de mijne is geweest, kan ik dit toch niet blauw blauw laten.

In de oprichtingsvergadering van den Nederlandschen bond van belastingbetalers zeide de heer Gooszen: „dat het een stap in de goede richting zou zijn ambtenaren en officieren vrij te stellen van het betalen van belastingen, doch hun dan ook geen kiesrecht te geven. Zij moeten hoog staan boven partijen, partijbelangen en partij-invloeden, slechts zijn trouwe dienaren van Staat en Gemeente." Hierin zag ik een pleidooi om de ambtenaren en officieren hun burgerschapsrecht en hunne vrijheid van denken voor een bord linzen te laten verkoopen, en ik achtte 't onttrekken van hun intellect aan de algemeene zaak niet in 't belang van volk, staat en gemeente. Nu vraag ik den lezer toch, of de heer Gooszen 't recht heeft tot de voorstelling alsof hij het hooge, edele en mooie standpunt ingenomen heeft en alsof ik geen gevoel heb voor 't ethische in de kwestie?

GEORGE NIJPELS.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Het eerste Sanatorium voor tuberculose-lijders.

Naar aanleiding van de opening van het eerste Sanatorium voor tuberculoselijders te Patjet, geeft de „Java-Bode" in een hoofdartikel weer, wat aan deze oprichting verbonden is geweest. Schr. zegt o.a.: „Sinds dr. Van Gorkom in zijn geschrift aantoonde, dat de tuberculose heerscht, dat duizenden eraan ten gronde gaan, sinds dien tijd heeft men zich meer met de opsporing van de tuberculose bezig gehouden en het was schrikbarend wat ontdekt werd. In het belang van onze maatschappij moeten maatregelen worden getroffen." En verder lezen wij: „Aan de tuberculose-bestrijding in onze koloniën is de naam van Gravin van Limburg Stirum voor altijd verbonden. Zij was het, die haar groote belangstelling toonde in het lijden der ongelukkige teringlijders, die het initiatief nam om hen te helpen. Zij was het, die de kiem legde voor de Vereeniging ter bestrijding van de tuberculose, zij gaf het voorbeeld, door op haar kosten tuberculoselijders te Patjet te laten verplegen en te verzorgen. Zij, die van af het eerste oogenblik van haar verblijf in Indië, altijd de eerste was om hulp te bieden, waar hulp noodig was. Zij was het ook die den eersten stoot gaf aan de bestrijding der tuberculose.

Het zal niet zonder ontroering zijn, dat Mevrouw Van Limburg Stirum het Sanatorium te Patjet zal openen. Zij, die altijd weer het medelijden voelde met alles wat lijdt en in droefenis gaat, voor haar zal het een ontroerende vreugde zijn te zien, dat haar voorbeeld zoo schoon heeft gewerkt. Wij staan nog aan het begin van een bestrijding, welke intens moet worden doorgevoerd, wil zij inderdaad vruchten plukken, maar dit begin hebben wij vooral te danken aan Mevr. van Limburg Stirum. Zij zette door haar werk een nieuwe aera in van hulp aan de arme lijders, die geen hulp kunnen ontberen, van welken stand en van welk ras zij ook zijn.

Zij, die niet weten wat het lijden van een tuberculose lijder voor hem en zijn omgeving beteekent, wie niet, zooals wij, geen woorden hebben kunnen vinden om te troosten en op te beuren, die kan ook niet naar waarde schatten, het schoone werk door Mevr. van Limburg Stirum verricht in het belang van de lijders en in het belang van hun omgeving. Want die omgeving lijdt mede, dag-in, dag-uit: want elken dag houdt de smart aan, omdat men, wat men vaak het liefst had op de wereld, ziet verkwijnen en verzwakken en ten ondergaan.

De opening van het Sanatorium voor tuberculoselijders is een datum van beteekenis voor Indië."

Toon en inhoud van de Inlandsche pers.

Een achttal maanden geleden zond het Hoofdbestuur van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in N.-I. een request aan Z. E. den Gouv. Gen., waarin geprotesteerd werd tegen toon en inhoud van zekere bladen, met het verzoek maatregelen te willen treffen, om te verhinderen, dat de inlandsche pers ongebreideld voortgaat met haar laster- en scheldcampagnes.

Reeds meermalen heeft de regeering zelve zich verstoord getoond over de actie van een zekere groep Inlandsche journalisten.

Ieder wèldenkende in de kolonie protesteert met luider stem tegen de wijze, waarop de Nederlandsche werkers in Indië door eenige inlandsche gratteurs de papier worden belasterd. Het is te hopen, dat de regeering snel en ingrijpend aan de alleszins gerechtvaardigde klachten te gemoet komt.

Naar aanleiding van opnieuw ingekomen desbetreffende klachten, o.a. van den red. in Midden-Java van het „Soer. Hbld.", releveert de wnd. hoofdred. van het „Soer. Hbld." het bovenstaande, en vervolgt: „Als zoovele integreerende onderdeelen van de inlandsche maatschappij, is ook de journalistiek van deze samenleving verpolitiekt in den slechtsten zin van het woord. Dient in de organisatie van iedere maatschappij het journalisme een zedelijke factor van de hoogste strekking te zijn, in de inlandsche samenleving van dezen tijd wordt deze factor op schandelijke wijze misbruikt om uiting te geven aan onbeschaafdheid en onverstand, die schril staan tegenover het voorname intellect van eenige honderdtallen inlanders, waardeerbare figuren in onze kolo-

niale wereld, maar die door eenige half verdwaasde Europeanen nog altijd te veel worden beschouwd, als vertegenwoordigers van de groote inlandsche bevolkingsgroepen. Zij zijn intusschen niet meer, dan de vlag van het schip, dat nauwelijks op stapel staat."

„Hetgeen onder den naam van inlandsch journalisme doorgaat, heeft — enkele goede uitzonderingen daargelaten — met journalisme, zooals dit in ieder beschaafd land wordt begrepen, niet het minste uit te staan." De Inlandsche journalistenbond is te beschouwen als „een politieke vereeniging, die de goede rechten der journalistiek misbruikt om een funesten invloed te kunnen uitoefenen, in de hoop daarmede in onverstand en geestelijke onrijpheid gestelde idealen gerealiseerd te krijgen." Sedert haar bestaan is de toon der inlandsche pers jammerlijk naar beneden gezakt.

De Inlandsche pers van heden dient boven de partijen te staan en een goed oog te hebben voor de nooden van het practische leven; doch de inl. „journalist" staat juist zéér ver af van het practische leven. „Daardoor maakt hij zich aan kwaad van tweeërlei strekking schuldig. Zijn onbeschaafde actie tegen de Eupropeesche werkers in Indië, blijft niet zonder invloed natuurlijk, maar veel funester is de invloed op de geestelijke gesteldheid van zijn eigen volk, door dien hij in plaats van practische levenswijsheid, ontevreden-makende verdichting geeft."

De opleiding van den inlandschen journalist-redacteur, zelden van huis-uit courantier, „houdt in den regel alle kiemen in voor een spoedig bederf zijner journalistieke capaciteiten. De echte journalist wordt evenals een dichter als zoodanig geboren, hij brengt van huis-uit een sterk ontwikkeld gevoel van eigenwaarde mede en een aangeboren neiging om alle omstandigheden en dogma's aan den toetssteen van het verstand te onderwerpen." In den arbeid van den inlandschen persbroeder valt van deze eerst aanwezige deugden bij den journalist, die het journalisme een zegen voor het volk zouden kunnen maken, niets te bespeuren.

„De begeerte naar onderzoek en het streven naar waarheid vormen het voorportaal van den machtigen drang naar beschaving, welke de geheele menschheid vervult, al komt hij ook in zekere tijden alleen bij de boven de groote menigte staande en zich krachtig uitende naturen aan het licht. Bij elken journalist uit neiging vinden wij deze eigenschappen op in het oog vallende wijze vertegenwoordigd. Maar bij negentig procent van het inlandsche journalistenheir zal men er alweer vergeefs naar zoeken. Zij zijn geen vrijwillige dienaren der openbaarheid, zij zijn slechts de slaven onder de macht van een of anderen leider, die door geen daad nog toonde, dat, wat hij met woorden predikt, heil voor het volk beteekent. Als bij den inlandschen courantier inderdaad liefde voor de waarheid zou voorzitten, zou deze, waar niets van te bespeuren valt, vanzelf moeten leiden tot verdraagzaamheid, welke op haar beurt gehoorzaamheid aan de wet kweekt. In de plaats daarvan treffen wij aan: onbescheidenheid, eigenwijsheid en zucht tot schandalen."

De bekende Sir John Bickerstaff stelde voor den stand der dagbladschrijvers de volgende zedelijke geboden: „Wees waar, wees rechtvaardig, wees verdraagzaam tegenover de meeningen van anderen en houd uw eigen overtuiging in eere; heb eerbied voor de wet en het recht." Het journalisme volgens deze beginselen bleek overal van zegenrijken invloed op de cultureele ontwikkeling der volkeren te zijn. In de huidige inlandsche journalistiek valt van deze beginselen zoo goed als niets aan te wijzen. Gevoegelijk kan hier dan ook gesproken worden van „degeneratie, verderfelijk voor de ontwikkeling, met consequenties waarvan de noodlottigheid in de toekomst niet te overzien is."

De heer J. Koning deelt verder mede: „De inlandsche journalist-redacteur is in den regel een politieke vrijbuiter, maar een, die in zijn bedrijf nooit blijk van een zekere handigheid geeft. Zijn taak en de vorm zijner geschriften zijn onhandig en onbeholpen; zij bewijzen, dat hij-zelf de stof niet beheerscht, welke hij door zijn publiek begrepen wil zien." „Hij schrijft in frasen, waarvan hij de portée zelden begrijpt, maar nog minder begrijpt hij den kwaden invloed, die onwillekeurig van zijn geestelijken arbeid op zijn lezers overgaat. Wat hij brengt, gezwollen en bombastisch, ligt haast even ver buiten zijn eigen bevattingsvermogen als buiten dat van zijn lezers, maar er is toch altijd nog wel iets, dat aanleiding geeft een zekere gedachtenrichting uit te zetten, die dan als regel er eene is, die tot verkeerde doelen leidt. Beleid ontbreekt hem uiteraard."

„De inlandsche journalist-reporter vestigt nog minder dan de inlandsche redacteur den indruk, dat er eenig besef is van de beteekenis en strekking van het mooie vak, dat de journalistiek genoemd mag worden. Zij verliezen zich in de bespottelijke nietigheden." Direct kwaad doet dit soort van reportage, — het geven van uitvoerige verhalen over de nietigste gebeurtenissen, die den meest eenvoudigen lezer onbevredigd en onverschillig laten, — niet, maar ze kan moeilijk veredelend op den smaak werken.

De heer J. Koning beweert, dat het groote kwaad der inlandsche journalistiek schuilt in den verpolitiekten geest harer hoofdmannen en in hun veelal moreele onwaarde. „Het is soms hemeltergend te zien, aan welke handen hier in de inlandsche pers de leiding van de publieke meening wordt toevertrouwd. Het gevolg is, dat ook buiten de kringen van nog simpelen van geest, de kwade invloed gelegenheid krijgt door te werken, misleidend als het optreden dezer politieke charletans vaak is." Vele der inlandsche rechtsgeleerden en inlandsche medici vinden hun beroep eigenlijk maar bijzaak, steeds tijd beschikbaar hebbend voor het naloopen van allerlei politieke vergaderingen, dankbare objecten voor de politieke frasenmakers onder de inlandsche courantiers. Ook de intellectueelen blijven niet meer geheel vrij van deze soort besmetting.

Schr. besluit: „Het practische leven, de toerusting voor den economischen strijd, valt veelal buiten de arbeidssfeer der inlandsche journalisten. Voor deze politieke enthousiasten is ieder woord, dat van regeeringszijde over de politieke hervormingen gesproken wordt in de richting van een zelfstandig bestuur, een trede hooger naar de poort van het Nieuwe Jeruzalem, waarachter zij zich een dorado denken van vrijheid en onbezorgd bestaan, maar in werkelijkheid vormen deze treden den weg naar de arena van den „struggle for life", die zoo hard en onmeedoogend zal zijn als de inlander zich nu, levend met onze hulp en bescherming, gewoonweg niet indenken kan. Diezelfde enthousiasten laten hem echter aan zijn lot over in den tijd, dat zij door hun moreele overwicht, als zij dat hebben, en hun grooter intellect al het mogelijke zouden doen, hem practisch toe te rusten voor dezen strijd, maar van deze richting werd in de inlandsche journalistiek veelal met geen woord notitie genomen. Zoo zullen repressieve maatregelen tegen het inlandsche perskwaad ook van enormen economischen invloed zijn, omdat, zoolang de ziekelijkste politieke ideeën in de kringen der inlandsche publicisten hoogtij kunnen vieren, de economische belangen volkomen verwaarloosd blijven. En ook voor de economische ontwikkeling van een volk, waaraan hier nog zoowat alles ontbreekt, is een door haar dienaren goed begrepen journalisme een factor van onschatbare waarde."

De Indische Aviatiek.

De „Pr. Bode" verneemt omtrent den stand der Indische aviatiek: Op Kali Djati werd in één der Avro-toestellen een „Clerget"-motor van 130 P.K. gemonteerd. Den volgenden dag liep die motor op den grond 1100 toeren; na afgesteld te zijn door den ingenieur Vreeburg, werd door den luitenant De Ruyter de eerste vlucht er mee gemaakt. De machine voldeed aan alle eischen, die men er aan kan stellen. Het was rustig weer. Van toen af werd door de luitenants De Ruyter en Behrens en kapitein Van Hutten geregeld gevlogen, met en zonder passagier.

De heer De Ruyter maakte een paar dagen later zonder passagier een looping-the-loop en een halfrolh. Den dag daarop maakte hij weer den looping-the-loop. Op de meest verschillende uren van den dag zijn verder tochten gemaakt, zoo b.v. om 11 uur, 1

uur, over half 2, 4 uur, tot 6 uur 's middags toe. Er waren dagen, dat van 's ochtends 7 tot 's av. 6 uur haast onafgebroken werd gevlogen.

In de vroegere vlieg-periode werd zeker niet na 11 uur des morgens opgestegen en nimmer is nog des middags gevlogen in Indië, dus valt te constateeren, dat een enorme stap voorwaarts is gedaan. Steeds liep de motor goed en nimmer had men last van atmosferische invloeden, ook des middags niet. Met het monteeren der Haviland-toestellen is een aanvang gemaakt.

Het ,,Soer. Hbld.'' voegt hier aan toe: ,,Wij voorzeiden het al: er naakt een goede tijd voor de Indische vliegerij en het is thans een uitgemaakte zaak, dat er geen factoren bestaan, die een rustige ontwikkeling dezer ,,sport'' hier te lande in den weg staan, zoodat eerlang Indië niet behoeft te worden uitgesloten van het internationale luchtverkeer, dat de wereld gaat beheerschen.

En uit een militair oogpunt bezien blijkt het thans plicht, het vijfde wapen van zoodanige kracht te maken, dat wij in de lucht wat te beteekenen hebben. De groote oorlog heeft genoegzaam geleerd, dat de aviatiek een niet te onderschatten hulpmiddel is bij de verdediging, zoowel als bij den aanval, gezwegen nog van het nut, gelegen in het doen van verkenningen.''

Suriname.

Door toevallige omstandigheden komt ons wat laat in handen de aan de redactie van het ,,Koloniaal Weekblad'' ter bespreking toegezonden openbare voordracht, gehouden bij de aanvaarding van zijn ambt als lector in het burgerlijk en administratief recht aan den landmetercursus der Landbouw-Hoogeschool te Wageningen op Woensdag 8 October 1919 door A. van der Deure, Jur. Cand. ,,Het Torrens-stelsel in Suriname''.

Het boekje is uitgegeven bij H. Veenman, Wageningen.

In ons nummer van 16 October namen wij uit de ,,Nieuwe Rotterdamsche Courant'' van 8 October het verslag van de voordracht over. Waar de spreker zijne voordracht noemt ,,een beknopte uiteenzetting'', gaat het bezwaarlijk van het hoogst belangrijke stuk in dit weekblad een nog beknopter overzicht te geven. Wij moeten volstaan met slechts het slot van de voordracht hier over te schrijven:

,,De aanleiding tot het behandelen van dit onderwerp vond ik in het heuchelijke feit, dat óók in eene Nederlandsche Kolonie waar de rechtszekerheid van den grond onder het negatieve stelsel zooveel te wenschen overlaat, zal worden getracht den oeconomischen toestand door invoering van een positief stelsel te verbeteren. Ik spreek de hoop uit, dat dit ten volle mag gelukken en dat het voorbeeld van Suriname binnen afzienbaren tijd ook in het moederland moge voeren tot eene boekhouding op den grondeigendom, die ten volle beantwoordt aan de eischen van het verkeer, die groote rechtszekerheid biedt en een vlug, goedkoop crediet mogelijk maakt, tot voordeel van het Nederlandsche volk, tot welzijn in het bijzonder van de nijvere werkers ten plattenlande.''

Bij de bestudeering van de ontwerp-verordening zullen de Koloniale Staten zeker een dankbaar gebruik maken van de heldere uiteenzetting van den heer van der Deure.

* * *

In het weekblad ,,Indië'' van 22 October een artikeltje van d. J. d. J. over ,,Stadsnegers'' in Suriname. Schrijver zegt dat men onder ,,kleurlingen'' veelal ook de ,,volbloed-negers'' rekent. In Suriname doet men dat niet. Volbloed-negers worden er nooit kleurlingen genoemd. Ook met de omschrijving, die de schrijver geeft van wat men onder ,,stads-negers'' verstaat, zijn wij het niet eens. De in de districten wonende negers noemt men niet ,,stads-negers''.

Verder zegt de schrijver: ,,Het zal misschien vreemd schijnen, dat alleen blanken, Indianen en negers tot het kleurlingen-contingent hebben bijgedragen. Toch is dit — enkele uitzonderingen, die ook hier wel aanwezig zullen zijn, buiten beschouwing gelaten — wel degelijk het geval. Vermenging van Chineezen, Hindoes en Javanen met negers of Indianen of onderling schijnt inderdaad hier niet voor te komen. Ook negers en Indianen schijnen weinig aantrekkelijks voor elkaar te hebben, laatstgenoemden hebben zich trouwens steeds op een afstand gehouden, zoodat ook de afstammelingen van blanken en Indiaansche vrouwen zeldzaam zijn, vergeleken bij de zeer vele kruisingsproducten van blank en zwart.''

Samenleving van Chineezen met negerinnen komt nogal voor. Of dit in de laatste jaren ook gezegd kan worden van Hindoes en Javanen is ons onbekend. Samenleving van negers met Indiaansche vrouwen is geen zeldzaamheid. De nakomelingen hebben kroes haar en worden karboeger-Indianen genoemd. Kruising van Indianen en negerinnen schijnt niet voor te komen.

In vorige eeuwen, toen de handel in ,,roode slaven'' in Suriname bloeide kwamen kruisingen van blanken en Indiaansche vrouwen veel voor. Op blz. 613 van de ,,Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië'' lezen wij onder het hoofd ,,Roode Slaven'': ,,Als concubinen waren de Indiaansche meisjes zeer gezocht, hetgeen zal medegewerkt hebben om den handel in stand te houden. Van Aerssen had het voorbeeld gegeven door een schoon Indiaansch meisje tot zich te nemen ten einde den vrede met de Indianen duurzaam te maken, een voorbeeld dat de kolonisten overigens niet noodig hadden.''

Tegenwoordig komt zoodanig concubinaat, voor zooveel ons bekend, niet meer voor. De Indianen hebben hun vrouwen zelf noodig.

Hoe het thans met de vermengingen in het algemeen staat zou een speciaal onderzoek vereischen.

* * *

In ,,Suriname'' van 19 en 23 September interessante artikelen over het ,,Bevolkingregister'', naar aanleiding van de opdracht van het Ministerie van Koloniën aan den heer Henriques om de invoering van een bevolkingsregister in Suriname en Curaçao voor te bereiden. Waar wij bij herhaling hebben aangedrongen op het houden van een volkstelling in Suriname juichen wij de uitzending van den heer Henriques zeer toe. Hij zal een nuttigen, maar zeer moeilijken arbeid verrichten. Gelijk bekend heeft de laatste volkstelling in Suriname plaats gevonden in...... 1812, onder het Engelsche tusschenbestuur. De origineele staten dezer volkstelling, in 16 foliodeelen gebonden, berusten op de State Papers Office te Londen.

Curaçao.

Afgeloopen.

In de M. v. A. op de staatsbegrooting deelt de Regeering mee, dat Amerika geen voorstel tot verkoop van onze West. Indische koloniën heeft gedaan.

Gele koorts.

Het is eene oude kwestie, de immuniteit van den Curaçaoenaar voor gele koorts. Zij is weer ter sprake gekomen bij de behandeling van het ontwerp-verordening, houdende bepalingen ter bestrijding van besmettelijke ziekten in de kolonialen Raad. De heer Gorsira heeft daar die immuniteit betoogd met een beroep op de ,,kostelooze inenting tegen de gele koorts door de muskieten'', waarbij geen slachtoffers geëischt worden, en waarvan ook buitenlanders, die zich in de kolonie vestigen, kunnen profiteeren.

Dr. Waterman, de directeur van den gezondheidsdienst meende, dat deze immuniteit wetenschappelijk nog niet geheel vast stond, al was hij geneigd zich neer te leggen bij de ervaring die dit leert.''

„Toch aangezien het een onmogelijkheid is," aldus dr. W., „dat men tegen een ziekte wordt geimmuniseerd door een muskietenbeet als zoodanig, een immunisatie die slechts teweeg is te brengen door een natuurlijke of kunstmatige b e s m e t t i n g zelve schiet er niets ander over, dan dat men tot het besluit zou moeten komen, dat men niet gaarne zou willen uitspreken, en wel het volgende, dat zich hier op Curaçao epidemisch gele koorts voordoet." Verzette de heer Gorsira zich om bovengenoemde reden tegen de voorgestelde maatregelen tot verdelging des muskieten, de heer Waterman vond in zijne laatste opmerking, waarmee het medicus-lid Dr. Evertz meeging een krachtig argument ten gunste dezer bestrijding. Ten slotte vond Mr. De la Fry Ellis den middenweg, toen hij zeide: „men moet trachten de muskieten te verdelgen en zorgen voor de vreemdelingen, die zich hier vestigen, maar van den anderen kant moet men zorgen, dat men hier toch nog zooveel muskieten overhoudt, dat de Curaçaoenaars zelf immuun blijven en kosteloos kunnen worden ingeënt".

Schaarschte.

„El Boletin Comercial" doet in haar nummer van 23 September l.l. een zorgwekkende mededeeling. De uitvoer van verschillende levensmiddelen als vleesch, maïs, reuzel, rijst, bananen uit Maracaïbo zou door het stadsbestuur verboden zijn. De „Amigoe" wijst er op, dat van deze plaats juist deze en andere artikelen van eerste levensbehoeften in de kolonie werden ingevoerd, en hoopt op blijvenden invoer uit Puerto Labello en La Guayra. Ook de droogte doet zich gevoelen:

„Regenwater is nagenoeg niet meer te krijgen. Putwater wordt langs de straten grif verkocht tegen 10 cts per blik en hooger.

Melk en eieren zijn een groote zeldzaamheid geworden.

Men durft reedt tot 70 cts voor een kan melk vragen.*)

Vooral voor de armen en zieken is het een bange, troostelooze tijd.

In de buitendistricten sterft het vee, zoowel klein als groot vee, reeds bij menigte wegens volslagen gebrek aan water en voedsel."

Hoedenstroo.

In „De Vrijmoedige" van 18 September l.l. wordt voorgesteld althans te trachten in de kolonie zelf de palmsoort, die dit stroo levert, te verbouwen. Op den Gouvernements proeftuin zou hiermee een proef kunnen genomen. Wellicht, dat ook de Bovenwindsche eilanden hiervoor geschikten grond hebben. „La Cruz" van 24 September ondersteunt dit betoog.

Pater J. P. Poiesz. †

Op 43-jarigen leeftijd is op Curaçao overleden Pater J. P. Poiesz, die ruim 15 jaren in de kolonie is werkzaam geweest, slechts door een verloftijd van een jaar onderbroken. In 1914 was de heer Poiesz in ons land en heeft toen o.a. door artikelen in de bladen het zijne bijdragen tot vermeerdering der offervaardigheid, die in de nood der kolonie bedoelde te voorzien.

Kleine berichten.

Het voorstel van den Gouverneur, om aan de R.K. missie eene extra bijdrage van ƒ40.000 te geven voor hare buitengewone uitgaven in 1919 is door den Kolonialen Raad zonder hoofdelijke stemming aangenomen (zie ons blad van 2 October l.l.).

Op Curaçao zijn stappen gedaan, om te komen tot oprichting van een v e r b r u i k s c o ö p e r a t i e.

*) Wij herinneren ons, in 1912 wel 75 cent betaald te hebben.

WAT DE INLANDER ZEGT.

In de *Neratja* van 7 Aug. komt als hoofdartikel voor een beschouwing van den redacteur H. A. Salim, over de 4 maanden gevangenisstraf, welke de heer Semaoen, redacteur van de *Sinar Hindia* heeft te ondergaan. „Vier lange maanden is de heer Semaoen gedwongen door te brengen, weliswaar in de gevangenis voor Europeanen, doch welk een leven is dit voor hem! Gescheiden te zijn van al zijn vrienden van de S. I., niet in staat een werkzaam aandeel te kunnen nemen in de volksbeweging. Niettemin hebben we gegronde hoop, dat deze vernederende straf hem niet zal ter neer slaan; alle zorg en kommer zal hij met vreugde dragen; de scheiding van zijn vrouw, zijn vrienden. Want de stem van zijn volk zal doordringen ook binnen de kerkermuren, en dat geluid zal zijn gevoel sterken om de physieke kwellingen van zulk een langdurige opsluiting met waardigheid te doorstaan."

De *Garoet-kwestie* geeft natuurlijk veel stof tot commentaar, waarbij de Inlandsche pers uitgaat van de stelling, dat Hadja Hasan geen padi kon afstaan, omdat er voor hem en al de zijnen geen surplus was, eerder een tekort.

De *Neratja* is erg ingenomen met het besluit van het Gouvernement, *studiebeurzen* beschikbaar te stellen voor jonge Indiërs, die in Nederland hunne studie willen voltooien, waarbij ze o.a. met voldoening wijst op de hier te lande vertoevende studenten Mas Samsi, Soetan Goenoeng Moelia en Mas Saparin, leerling van de Kweekschool te Djokjakarta.

Soematra Sepakat. Ook in Indië zijn thans afdeelingen opgericht van deze, in Leiden opgerichte, vereeniging, waaraan hier te lande medewerken de heeren: Sorip Tagor, Dahlan Abdoellah, S. G. Moelia, Zaid Rasad, Mohamad Iljas, Ibrahim Tan Malaka en Amaroellah. Het doel hunner vereeniging is, de eensgezindheid der Sumatranen te bevorderen en daardoor een beter bestaan te erlangen; zij hopen dit doel o.m. te bereiken door het plaatsen van artikelen in de verschillende Maleische kranten op Sumatra. Die artikelen betreffen landbouw, landbouw economie door Z. Rasad; volksontwikkeling door S. G. Moelia; militairisme en defensie door A. Salim; geschiedenis door Dahlan Abdoellah, irrigatie, verkeer en industrie door Moh. Iljas; handel door Amaroellah; veeteelt door Sorip Tagor. Alle landgenooten: rijken en armen, aanzienlijken en geringen, sultans, radja's, kooplieden en ambtenaren worden aangespoord, lid te worden. (Pewarta Deli).

Woekeraars. De Pewarta Deli signaleert de volgende praktijk. Polan zat in geldverlegenheid en ging toen naar een Bengaleeschen geldschieter, leende ƒ 50.—, maar moest ƒ 80.— op de schuldbekentenis schrijven onder voorwaarde de schuld na een jaar te vereffenen; zoo niet, dan zou Polen ƒ 3.— rente per maand moeten betalen. Na een jaar kan Polan natuurlijk zijn schuld niet betalen. Geen nood! Uitstel wordt verleend, de schuldbekentenis wordt vervangen, maar thans is het slachtoffer ƒ 160.— schuldig, te betalen in een jaar. Dat op die manier de schuld verbazend aangroeit is geen wonder.

Nog wordt een andere manier van woekeren aangehaald. Een vrouw koopt een sarong van ƒ 1.— voor ƒ 2.—, te betalen bij termijnen van 1 dubbeltje per dag. De vrouw is blij voor zoo'n prikkie een nieuwe sarong te hebben en begrijpt in haar domheid niet, hoe zij gesneden is. Zoolang echter het bezwaar; dat de Islam verbiedt geld op rente uit te zetten, steeds de oprichting van credietbanken voorkomt, zullen dergelijke woekeraars nog wel steeds hun praktijken blijven uitoefenen.

De *Oetoesan Melajoe* bevat verschillende artikelen over Vooruitgang. „Van een volk wordt gezegd, dat het vooruitgaat, indien het steeds meer volmaakt wordt in alle goede, menschelijke eigenschappen, eigenschappen die den mensch onderscheiden van het dier. Deze ontwikkeling kan zijn physiek, esthetisch, intellectueel en moreel." „Als eerste voorwaarde voor ontwikkeling geldt wel, dat wij onze hartstochten weten te bedwingen, ondergeschikt weten te maken aan onzen wil. Het is niet alleen voldoende, dat de jongeren meer wetenschap vergaren; ook hun moreel moet groeien. En daar valt dikwijls veel op aan te merken. Want ontwikkeling zit niet alleen in een open jas, een stroohoed en mooie das of damesschoen-

tjes met hooge hakjes; in een verwerpen van onze goede adat". Deze aanval brengt ook in het vrouwenblad „*Soenting Melajoe*", onder dezelfde redactie als de „*Oetoesan Melajoe*" verschillende pennen in actie, waarbij o.a. de opmerking wordt gemaakt, dat de nabootsing en naäperij van de Europeanen de jongelui bespottelijk maakt, niet alleen voor de Europeanen, maar ook en vooral voor de ernstige landgenooten, die met recht trotsch zijn op hun traditioneele gebruiken.

„Welk voordeel brengt het ons, indien wij onze kleeren verwisselen voor de Europeesche kleederdracht? Dat wij evenveel moeten betalen als de Hollanders; dat onze uitgaven stijgen. Als vrijheid zich alleen moet schuilen in een moderne kleederdracht, dan is ze zeer bedenkelijk. Dan wordt vrijheid slechts een middel tusschen jonge mannen en vrouwen om naar welgevallen met elkaar te gekscheren, te dansen, om te gaan en een wederhelft te kunnen zoeken. Hartstocht en liefde hebben vrij spel en beletten een intensen, moreelen vooruitgang."

Duurte. Verschillende bladen bevatten ingezonden stukken over rijstschaarschte, duurte, de onvoldoende maatregelen van de regeering om in dien nood te voorzien .Ook de hongerstaking te Belawan wordt in geuren en kleuren geschilderd, met — dat schijnt tegenwoordig er zoo bij te hooren — een strenge afkeuring van het optreden der gouvernements-ambtenaren. De adjunct-controleur Van Loon zou volgens de *Pewarta Deli* de 23 stakende oppassers met geweld van het erf hebben gevloekt, toen ze hun eischen wilden kenbaar maken.

Zedenverval. De *Pewarta Deli* bevat het volgende tragische geval. Op de onderneming Batang Poerba (afd. Bah Perak) heeft een oude vrouw, mak Rea, getracht zich door ophanging van het leven te berooven; nadat zij een poos gehangen had, heeft een contractkoelie haar gevonden en losgemaakt. De levensgeesten waren nog niet geweken. Wat had deze vrouw tot zulk een daad gebracht? De schande, haar aangedaan door haar zoon Sainan, in dienst van een Chinees te Medan. Deze was eenigen tijd geleden haar komen opzoeken en had zijn 12-jarige zuster meegenomen naar Medan, onder voorwendsel, dat zijn vrouw haar in allerlei huiselijke bezigheden onderrichten zou. Een 14 dagen later ging mak Rea eens naar Medan, doch vond zij haar dochter niet in de woning van Sainan. Na lang dralen kwam het antwoord: Sainan had zijn zuster voor *f* 80 beleend bij een Chinees." „O mensch, wat zijt ge diep gezonken!" zucht de *Pewarta Deli*.

In volgende nummers, ook van de *Oetoesan Melajoe*, komt men op deze geschiedenis terug. Uit verdriet heeft mak Rea zich toen van het leven willen berooven.

Emancipatie. In de „*Soenting Melájoe*" ergert Tahan Tapo zich over de lezingen, gehouden door Abd. Moeis te Padang, Boekit Tinggi, e.a. plaatsen, uitsluitend voor een auditorium van vrouwen.

Hij heeft, zeker als luistervink bij de moskee te Boenga Tandjoeng, de aanwezige vrouwen — en de heele missigit was stampvol — steeds hooren lachen en kicheren, zoodat hij vermoedt, dat de spreker, de eenige man onder zooveel schoonen — hoe benijdenswaardig, nietwaar Tahan Tapo — het publiek allerlei flauwe aardigheden heeft verteld, geschikt om de lachspieren te doen werken en de vrouwen te kittelen. Doch daarvoor is de moskee te goed. Waarom mochten er geen mannen bij tegenwoordig zijn? Vrijheid is goed, maar mag niet ontaarden in losbandigheid.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Fransch Guyana.

Er wordt in Frankrijk veel over onze buurkolonie in Zuid-Amerika geschreven, waarin voor ons, ten opzichte van onze West, wel leering opgesloten ligt

Zoo ontleenen wij hier 't een en ander aan een artikel van J. Ferderosa, dat la Dépêche coloniale van 29 October gaf, onder het hoofd: „Pour notre avenir économique. La Guyane française tend ses bras aux capitalistes français." Hoewel 't niet sterk gedocumenteerd genoemd mag worden, is de strekking toch toe te juichen.

Het gebrek aan edele metalen, dat zich in den laatsten tijd sterker doet gevoelen, heeft tot ijverige nasporingen in Guyana geleid. Ondernemende mannen, allen vreemdelingen, hebben de gevaren getrotseerd om tot een onderzoek te komen in hoever de geruchten van een rijkdom aan goud en andere metalen op waarheid kunnen berusten. Daar het Fransche bestuur vrijwel elk toezicht naliet, konden zij overal doordringen, waar zij dit verkozen.

In zeer vage en algemeene bewoordingen wordt dan gesproken over onderzoekingen naar goud in Boven Mana, Maroni, Approuage, Oyapoc, Conté, e.a.p. en over de resultaten, welke zouden blijken uit de afkondiging van enkele decreten, die een uitvoerrecht doen heffen van enkele producten, speciaal van „goud".

Zonder namen van maatschappijen of personen te noemen, wordt eerst gewag gemaakt van waardevolle terreinopnamen, die t.g.t. rendabel zullen worden gemaakt, en daarna wordt als een feit van beteekenis gemeld, dat een (niet genoemde) vreemde maatschappij toestemming heeft gevraagd om zich in Boven Maroni te vestigen. Zij wil de **fortunes entrainées par le courant du fleuve** ontginnen. Niet naar den vreemde moeten die rijkdommen gaan, zegt de schr.: „la France, notre chère mère-patrie, avant l' étranger". Maar hiertoe moeten de Fr. millionaires zich voor de zaak gaan interesseeren; zij zullen zoo voordeel vinden en hun land tevens dienen.

De analyses van de ontvangen monsters hebben reeds gewezen op de aanwezigheid van aluminium, mangaan, koper, zink, tin, lood, ijzer, zilver, goud, enz. Bovendien wordt de aanwezigheid van platina en diamant niet onwaarschijnlijk geacht. Laat Frankrijk niet langer onverschillig blijven voor Guyana, dat zich niet minder tot 't moederland aangetrokken voelt dan de Antillen of Réunion, en dat op 't Fr. kapitaal wacht, terwijl 't vreemde kapitaal ongevraagd komt opzetten.

Men is bezig in Nederland meer kapitaal-belangstelling voor Suriname te verkrijgen; wordt ook de werkwijze op groote, laat ons zeggen Amerikaansche schaal, voorbereid en georganiseerd?

Tibet.

Tot de periodiek terugkeerende berichten, die gedurende den grooten oorlog niet of met weinig klem tot ons doordrongen, omdat meer belangwekkend nieuws de aandacht in beslag nam, en die zich nu, als van ouds, weer aanmelden, behoort ook het optreden van Chineesche troepen op de oostgrens van Tibet. Door 't uitvallen van Rusland, als mededingende belanghebbende, acht China zijn kansen op vermeerderden invloed weer toegenomen.

Tot in 't begin van deze eeuw erkende Groot Brittannië de suzereiniteit van China over Tibet, zoo zag het in de tachtiger jaren b.v. af van een voorgenomen handelsmissie naar Lhasa omdat China daar bezwaar tegen maakte. Toen in 1904 een toestand intrad waardoor Tibet feitelijk onder 't protectoraat van Rusland kwam, werd de Chineesche souvereiniteit als een fictie beschouwd, en de Britsche missie, onder Younghusband, sloot te Lhasa een overeenkomst met de Tibetaansche regeering. Dit was 't begin van nadere besprekingen en schikkingen, die verwikkeld werden door de vluchten van de Dalai Lama uit Lhasa, den eersten keer naar Peking, den volgenden keer naar Britsch Indië. Door de onmogelijkheid waarin China zich destijds bevond om met de noodige kracht in Tibet op te treden, kwam de Britsch Indische regeering er toe de middelen beschikbaar te stellen om den Dalai Lama naar Lhasa te laten terugkeeren, maar Lord Morley maakte ten gevolge hiervan in 1913 dan ook bekend, dat de Chin. regeering het beginsel had aanvaard, van geen recht van inmenging meer te hebben in 't bestuur van eigenlijk Tibet. Een bijeenkomst van vertegenwoordigers der drie staten, te Simla, ontwierp een conventie, waarbij de volkomen autonomie van Tibet werd erkend, China kreeg bevoegdheid een resident te Lhasa te hebben, met een gezantschapswacht. De Chin. regeering was echter niet bereid die conventie de ratificeeren, omdat zij het bezwaarlijk te onderscheiden achtte wat wel, wat niet tot Tibet-proper behoort.

In 1918 brak in Tibet een algemeene opstand tegen de Chineesche inmenging uit. Dit, gevoegd bij de binnenlandsche moeilijkheden, waarmede China zelf te kampen had, maakte 't onmogelijk de Chin. legermacht op voldoende sterkte te brengen. De Tibetaansche troepen bezetten voorname punten in de provincie Szechoean. In 't laatst van 't jaar werd de vrede gesloten.

Van Britsche zijde werd geen vernieuwde poging gedaan om de kwestie in onderling overleg te regelen, want de Chineesche provinciën hadden zich de eene na de andere zelfstandig verklaard, met wie zou, in deze

omstandigheden, een overeenkomst te sluiten zijn? Thans, nu er weer bewegingen van Chin. troepen tegen Tibet gemeld worden, moet uitgemaakt worden op wiens gezag dit geschiedt. De verklaring van Lord Morley van 1913 heeft, volgens de Britsche opvatting nog recht van bestaan, de Britsch Indische regeering zal inlichting te Peking vragen. De Tibet-grenskwestie is weer aan de orde, en zij is niets verder dan vijf jaren geleden.

Hughes in ongenade.

In Australië heeft de arbeiderspartij de bovenhand. Reeds geruimen tijd is Hughes, haar voormaligen leider, er eerste minister. Nadat hij, tijdens zijn verblijf als lid van den oorlogsraad in Londen voor 't denkbeeld van den dienstplicht gewonnen was, bracht hij een ontwerp tot invoering ervan in den Australischen statenbond in volksstemming. De stemming in 't land zelf gaf geen beslissende uitkomst, de stemmen van de Australiërs, die aan 't front waren, gaven den doorslag en, zooals men zich herinneren zal, tegen den dienstplicht. Volgens het staatkundige gebruik had Hughes toen behooren af te treden, hij deed 't niet, hij bleef zich als de aangewezen leider voor de regeering van zijn land beschouwen.

Toch is zijne populariteit sedert dien aan 't tanen en de stemming tegen hem is nu tot een uiting gekomen, die hem zeker op nieuw voor de vraag stelt of de tijd tot heengaan er voor hem niet is.

Bij een groote rede welke hij te Sydney heeft gehouden, is hij niet alleen uitgejouwd, maar de ontevredenheid sloeg in bedreigingen over van dien aard, dat de eerste minister de vlucht moest nemen. Naar zijn hotel achtervolgd, waar de soldaten hun eisch om betaling in baar geld en niet in papier herhaalden, moest de politie krachtig optreden. Zij werd met steenen en flesschen geworpen en slaagde er slechts met moeite in de manifestanten uiteen te drijven. Den volgenden morgen moest Hughes, bij 't verlaten van de stad, weer door politie beschermd worden.

De Australische soldaten zijn geen gemakkelijke kornuiten om tot rede te brengen. In 't ruwe krijgsbedrijf golden zij veelal als de stoutste en meest ondernemende der strijders, maar ook als ontembare doorzetters van hetgeen zij zich eenmaal voorgenomen hadden, ongeacht of dit met de inzichten van de legerleiders strookte. Dappere soldaten, die echter van krijgstucht geen — of een zeer eigenaardig begrip hadden. Australië kan nog plezier hebben van de tienduizenden die 't met hoog gespannen eischen uit Europa ziet terugkeeren. In hoever zij, in hun verzet tegen uitbetaling in papier, gelijk hebben kunnen wij niet beoordeelen, maar doorgaans heeft een zoo sterke uiting van ontevredenheid diepere gronden dan de aanleiding die haar tot uitbarsten brengt.

De Fransche ambtenaren kunnen niet weg.

In Frankrijk wachten honderdtallen van ambtenaren op scheepsgelegenheid om hen naar hunne posten in de koloniën te brengen. Voor de betrokkenen beteekent dit een groot financieel nadeel, daar zij in die afwachtingsperiode voor onvoorziene uitgaven staan, die in de verste verte niet gedekt worden door de verlofvergoeding, maar zij worden ook in hunne promotiekansen geschaad. Hun treft toch de nadeelige regeling voor de ambtenaren, die boven hun verlof uitblijven en die dienovereenkomstig op de bevorderingslijsten worden geplaatst. Voor de koloniën zelf is het evenzeer nadeelig. Om een denkbeeld te geven van het daar heerschende tekort halen wij de volgende cijfers aan: van 57 administrateurs, die in 't kader van Midden Kongo behooren, zijn 31 present, van hen hebben 12 recht op verlof of zijn bestemd om voor goed terug te keeren; voor 32 civiele agenten moest men 't er met 16 doen, waarvan 6 op terugkeer wachten; in stede van 27 douane-beambten zijn er slechts 4, daaronder nog de chef van den dienst, die om gezondheidsredenen moet heengaan. Van de 18 rechterlijke ambtenaren zijn slechts 2 in dienst.

In alle koloniën is het ongeveer hetzelfde.

Om meer scheepsgelegenheid te krijgen wordt aangedrongen op de inrichting van oorlogsschepen voor ambtenaren vervoer, danwel op 't huren van Britsche schepen die, naar 't schijnt, nog wel beschikbaar zouden kunnen worden gesteld.

De kat met negen staarten.

De regeering van de Straits settlements heeft bij verordening van 24 September j.l. de lijfstraffen weer ingevoerd. De cirkelgang! 't Strafrecht van 1871 had bepaalde lijfstraffen ingesteld. Zij werden in 1902 afgeschaft. 't Nieuwe artikel voert weer in: de zweep, de kat met negen staarten, de rottan.

Als reden hiervoor wordt alleen opgegeven de vermeerdering van de misdaden, in 't bijzonder van de beroovingen, diefstallen en aanslagen op den openbaren weg in de laatste twee jaren door inboorlingen gepleegd.

Voor hem, die in de gevangenisstraf niets onteerends ziet, hebben de thans toegepaste straffen in Indië niet veel afschrikwekkends. Eenige weken of maanden niets doen, och dat is wel te overkomen, daar is wel wat op te wagen. Zou een dergelijke opvatting elders, zoowel in 't oosten als in 't westen, ook niet uitlokken om tot verlaten strafmiddelen terug te keeren?

Opwekken der koloniale gedachte in Duitschland.

De regeeringen van Altenburg, Anhalt en Oldenburg hebben 't elders in Duitschland gegeven voorbeeld gevolgd, door een aanschrijving uit te geven, die hierop neerkomt: Al heeft 't vredesverdrag Duitschland zijne koloniën ontnomen, dan is 't toch een vaderlandsbelang de gedachte aan de koloniën bij 't volk en vooral bij de jeugd levendig te houden en op te wekken. In de scholen moet dus op passende en pakkende manier de overtuiging gevestigd worden van 't belang en de noodzakelijkheid voor Duitschland om overzeesch bezit te hebben.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

De hr. T. Ottolander beëindigt in No. 13 zijn uitgebreide studie over de rijstcultuur als grootbedrijf. — Verder vindt men in dit Nr. een artikel van J. Doorman „Een niet te moeilijke oplossing van het voedsel-vraagstuk"; van W. H. V. „Bemesting en/of vernieuwing van cultuuraanplantingen"; en van A. de Koning „De natuurlijke snoeimethode". — In de rubriek „Cultuurberichten uit buitenlandsche bladen", wordt o.m. eene beschrijving gegeven van de Eleusine coracana (Maleisch Sambaae) een grassoort, waarvan de tot meel verwerkte zaden worden gegeten op het Maleische schiereiland en in Eng. Indië. Als voedingsgewas is de eleusine- coracana in ons Indië onbekend, maar in deze tijden van rijstschaarschte zou allicht een proef kunnen worden genomen.

Jaarboek van het Mijnwezen.

Verschenen is het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië over 1917, bevattende een overzicht van de aardbeving op Bali van 21 Januari 1917, van de hand van den bekenden geoloog dr. G. L. L. Kemmerling; voorts eene beschrijving van de vulkanen Goenoeng Batoer en Goenoeng Agoeng door den zelfden schrijver. Vervolgens een artikel over de praetertiaire goudafzettingen en de hieruit voortgekomen stroomgoudbeddingen in het gebied tusschen de rivieren Rawas (Palembang) en Tabir (Djambi), naar verslagen van den ingenieur dr W. Dieckman. Ten slotte vinden we nog een artikel over den oostoever van het Tobameer in Noord-Sumatra van dr. ir. W. C. Klein; en een verhandeling over de wijze van voorkomen van het tinerts in het district Blinjoe op Banka, door ir. H. J. van Lokhuizen. Het geheel is met tal van prachtige foto's en duidelijke kaarten geïllustreerd.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van de Sept.-afl.: De verbinding tusschen infanterie en artillerie en de samenwerking van deze wapens op het gevechtsveld, door K. F. E. Gerth van Wijk. — De officier en de paedagogische studie, door J. J. Jenae. — Het voorontwerp op het invoeren van dienstplicht onder de inlanders en met dezen gelijkgestelden in den Volksraad, door J. C. Pabst. — De „douw er boven op", door G. L. Pool. — Door een andere bril, door H. J. Flothuis (handelt over den geest in het Indische leger). Naschrift, door C. Marcus. — Ons reclamestelsel, door U. H. van Wijk.

Orgaan der Ned.-Ind. Officiersvereeniging.

Uit den inhoud der Sept. afl.: Het standpunt en de persoonlijkheid van den officier als strafoplegger, door Paideia. — Losse opmerkingen, door L. J. J. M. Tabbers. — De positie der Indische officieren in Nederland, door Belanghebbende. — De heer G. F. Merz over den militair geneeskundigen dienst, door D. H. Arends; met Naschrift van G. F. Merz. — Positieverbetering voor officieren. — Voor den Indisch-man in Holland, door J. van Roon.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Afl. 4 van dl. 59 bevat o.m.: Hooger onderwijs in Indië, door A. de Waart. — Contra hooger medisch onderwijs in Ned.-Indië, door Dr. H. C. van den Vrijhoef. — Buitengewone vergadering der afd. Batavia op 31 Juli 1919 over de urgentie van hooger medisch onderwijs in Ned.-Indië. — Technische en methodiek der Was-

sermann'sche reactie in de tropen, door Dr. F. H. Hehewerth en W. A. Kop. — Aanteekeningen over diagnostisch bacterologisch cholera-onderzoek, door Dr. F. H. Hehewerth. — Tweede en derde rapport over wateronderzoek ten behoeve van een vliegterrein te Soeka Miskin aan den postweg Bandoeng—Tjitjalengka, door Dr. F. H. Hehewerth. — Rapport over een onderzoek van twee waterbronnen bij Gombong, door Dr. F. H. Hehewerth. — Aanteekeningen omtrent parasitaire amoeben, door S. L. Brug. — De entamoeben van de rat, door S. L. Brug (met ill.). — Een ongewone verandering in het geïnfecteerde roode bloedlichaampje bij Malaria tertiana, door W. A. Kop (met ill.). — Malaria zonder koorts, benevens eenige aanteekeningen omtrent het leucocytaire bloedbeeld, door W. A. Kop.

Mededeelingen van den Burgerl. Geneesk. Dienst.

Inhoud van deel IV, jaarg. 1919: De pathologische anatomie der tuberculose in Indië, door A. E. Sitsen. — Folklore omtrent de tuberculose in Ned.-Indië, door C. D. de Langen.

Deel V bevat: Onderzoekingen over de olie van op Java gekweekte Chenopodiumsoorten, door P. C. Flu, C. D. de Langen en F. Weehuizen. —Over het watergehalte van het bloed in de Tropen, door C. D. de Langen en Dr. H. Schut. — Het vet- en lipoidgehalte van het bloed in de tropen en haar bestaan bij beri-beri. I. Analystisch-Chemisch gedeelte, door F. Weehuizen en E. Weehuizen-Carpentier Alting. II. Physiologisch-Chemisch gedeelte, door C. D. de Langen en Dr. H. Schut. — Over dysenterie-achtige bacillen, door W. J. L. Dake. — In memoriam Dr. H. N. van der Heyden (met portret).

Nationale Staatkundige Gids.

Het Nr. van 6 dezer hoofdartikelt over „Idenburg's vervanging"; het blad meent dat het gaandeweg wel duidelijk wordt dat de gezondheidstoestand van den tegenwoordigen minister van Koloniën zal nopen zijn ambt neer te leggen. *) Als zijn vervanger zag schr. gaarne benoemd de heer Colijn, „deze man en geen ander is het, die de zaken in het rechte spoor kan brengen", tenminste als een keus moet worden gedaan uit de rechtsche partijen. Eene benoeming van den hr. de Waal Malefijt zou schr. (met het oog op de onrust en gisting in Indië) niet toelachen, evenmin als die van den hr. Staal, den tegenwoordigen Gouverneur van Suriname, die Indie slechts kent van de Algemeene Secretarie. Schr. vraagt of de Regeering de breedheid en durf zal hebben om buiten den meer engen, rechtschen kring rond te zien voor een opvolger van Min. Idenburg, want „bij een zoo belangrijke aangelegenheid moet ook zij kennis van zaken boven rechtzinnigheid in het belijden van godsdienstige en politieke beginselen stellen."

Het Missiewerk. Tijdschrift voor Missiekennis, enz.

Aldus de titel van een nieuw driemaandelijksch R.K. Zendings-periodiek. (Uitgave van den Priester-Missiebond te St. Michiels-Gestel), waarvan nu twee Nrs. zijn verschenen welke, ook typographisch, een uitstekenden indruk maken.

Uit den inhoud van het eerste Nr. noteeren we: Apostelen der Melaatschen. I. Mgr. Jac. Graaff, door J. L. Janssen. — Indië en de Indische missies. De missie van Curaçao (kort historisch overzicht). — Het 2e Nr. (van 1 Nov.) bevat o.a.: Apostelen der Melaatschen. De eerbiedwaardige dienaar Gods Petrus Donders, door J. L. Jansen. — Indië en de Indische missies. I. Het Apostolisch Vicariaat van Borneo (met kaart), door P. Tarcisius. II. De missie van Curaçao, door G. A. Meijer.

Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde.

Inhoud van afl. 1, dl. 59: Mijne schenkpiring (met ill.), door Dr. F. de Haan (onder schenkpiring verstaat men zilveren schenk- (of gedenk-) bladen, welke in den Compagniestijd werden vervaardigd en van een inscriptie voorzien, in den regel om de nagedachtenis van een bepaald persoon levendig te houden. De piring waarover Dr. de Haan schrijft, heeft betrekking op den bekenden Bataviaschen predikant J. Canter Visscher). — Over het grondenrecht onder Javaansch vorstenbestuur, door P. de Roo de la Faille. (Met naschrift van denzelfde, mede naar aanleiding van Prof. van Vollenhoven's „Anti-Rouffaer" in Bijdr. Kon. Inst. dl. 74). — Uit de geschiedenis van het Adatgrondenrecht, door Dr. B. Schrieke.

Oudheidkundige Dienst in Ned.-Indië.

Het oudheidkundig verslag over het eerste kwartaal van 1919 bevat, behalve een overzicht der verrichte werkzaamheden enz., door Dr. F. D. K. Bosch (waarbij o.a. een verslag omtrent de herstellingen aan de uit den Hindoetijd dateerende badplaats bij Panataran), een bijdrage van den hr. P. V. van Stein Callenfels: De vorsten van de Trowoelan-plaat No. III en van den hr. J. L. Moens: De hoofdpersonen van de basreliefs in het voorportaal van den Tjandi Mendut, met een Naschrift door Dr. M. Lulius van Goor.

*) Volgens de berichten in de dagbladen, heeft de ontslagaanvrage inmiddels plaats gehad en wordt de Heer De Graaff als zijn opvolger genoemd.

De Indische Mercuur.

In No. 45 vervolgt Dr. H. C. Prinsen Geerligs zijn kroniek van de voortbrenging en verdeeling van suiker. — Prof. dr. F. A. F. C. Went bespreekt een publicatie van jhr. F. C. van Heurn en Dr. A. A. L. Rutgers over de productiviteit van oliepalmen. — Verder is een artikel gewijd aan het vijftig-jarig jubileum der Deli-Maatschappij en voorts de gewone rubrieken: De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft weder een opgave van recente literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, enz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 32: De Gouverneurs-Generaal van Oost-Indië. Cornelis van der Lijn, door N. — Boedi Kemoeliaän (Inlandsche ziekenverpleging te Batavia), door M. E. Reitsma—Brutel de la Rivière. — Indrukken van het tweede koloniaal onderwijscongres, gehouden te 's-Gravenhage, op 22—24 Oct. 1919, door M. J.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Oorspronkelijke bijdragen in afl. 9—10, van deel XII. In memoriam. J. C. Camper Titsingh, door C. v. d. B. — Geschiedkundig overzicht van de houtvervreemdingspolitiek op Java, door H. J. Kerbert. — Houtvervreemdingspolitiek in Indië, door J. R. Beversluis. — De wetenschappelijke botanisch houttechnische exploratie in de Buitenbezittingen, door F. H. Endert.

Ten besluite nog eenige titels.

De samenstelling der Regentschapsraden, door v. W. (Locale Belangen, 7e jaarg. Afl. 7).

Technische lessen en vraagstukken op het gebied van den Indischen havenbouw, door ir. W. Elenbaas. (Ingenieur, 8 Nov. 1919).

Verslag omtrent den dienst der Postspaarbank in Ned.-Indië over het jaar 1918. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Leesboek over gezondheidsleer voor de Indische scholen, door Th. J. A. Hilgers en F. H. N. Bloemink. Met teekeningen van W. K. de Bruin. Tweede druk. (Gouda, G. B. van Goor Zonen).

1e Jaarverslag der „Legervereeniging". (Vereeniging ter verbetering van den maatschappelijken staat van den militair). 29 Nov. 1917—24 Mrt. 1919 (Weltevreden).

Oost-Indië (het Indonesisch Verbond van Studeerenden; de Volksgezondheid in Insulinde; Onderwijs in Nederlandsch). (Neerlandia, Nov. 1919).

Fetesisme in Nederl. Indië, door C. Wiskerke. (Vragen van den Dag, Nov. 1919).

De handel van Java en Madoera in 1919 (Handel en Bedrijf, jaarg. 1919 No. 21).

Martine Tonnet. † — Onze huisbedienden in Indië, door H. W. Meylink-Wieder. (De Vrouw en haar Huis, Oct. 1919).

Een legende van Njai Loro Kidoel (de Godin van Java's Zuiderstrand), door C. W. Wormser (Stemmen des Tijds 8e jaarg. No. 4).

Pastoor H. C. Verbraak, door W. Hellings. (Studiën, Godsdienst en Letteren. Dl. 92, bl. 301).

Oud-Hollandsche zending in Suriname, door A. A. van Schelven. (Stemmen des Tijds, 8e jaarg. No. 4).

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending naar Nederl.-Indië van een werktuigkundig-teekenaar bij het Marine-etablissement te Soerabaja.

Ten behoeve van het Marine-etablissement te Soerabaja is de uitzending noodig van een werktuigkundig teekenaar.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, met 8 tweejaarlijksche verhoogingen van ƒ25 (vijf en twintig gulden) 's maands, alzoo tot een maximum van ƒ 450 (vierhonderd vijftig gulden) 's maands. Reeds dadelijk kunnen, al naar gelang van de bekwaamheid, een of meer verhoogingen worden toegekend.

Aan de uitzending is verbonden:

a. vrije overtocht naar Nederlandsch-Indië in de 2de klasse, e.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de kosten van uitrusting ten bedrag van *f* 1000 (één duizend gulden);

c. voor gehuwden uitkeering van ééne maand dienstbezoldiging, als tegemoetkoming in de verplichte huwelijksbijdrage, ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging, die bij het minimum aanvangssalaris *f* 150 bedraagt. Deze voorloopige bezoldiging gaat in met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië en duurt voort tot dien waarop daar te lande de dienstbezoldiging ingaat, d.w.z. tot den eersten dag der maand volgende op die, waarin de benoeming zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven.

Bij bevordering, door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal. De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 1 December a.s. bij ongezegeld adres te wenden tot de 9e afdeeling van het Departement van Koloniën, onder overlegging van:

a. diploma's en zoo mogelijk getuigschriften;

b. eene korte beschrijving van opleiding en levensloop.

In het adres moet de plaats en de dag van geboorte worden vermeld en of de candidaat gehuwd is en c.q. het aantal zijner kinderen.

Door een van wege het Departement van Koloniën in te stellen onderzoek zal moeten blijken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

(Nederlandsche Staatscourant van 4 November 1919, no. 234).

Uitzending voor den Nederl.-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Referendaris ter algemeene secretarie of bij de departementen van onderwijs en justitie.

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

4 leeraren in de plant- en dierkunde.
13 leeraren in de Nederlandsche taal.
2 leeraren in de aardrijkskunde.
4 leeraren in het Duitsch.
3 leeraren in het Fransch.
2 leeraren in het Engelsch.
8 leeraren in de wis- en natuurkunde.
5 leeraren in het teekenen.
1 leeraar in de geschiedenis.
2 leeraren in de Staatswetenschappen.

Leerares in de verloskunde aan de Ned.-Indische artsenschool te Soerabaja.

Ervaren belastingsambtenaren.

Gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (voor vasten of tijdelijken dienst).

Tijdelijk gouvernements-arts bij den dienst der pestbestrijding.

Vrouwelijk gouvernements-arts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst (schoolarts).

2 gouvernements-tandheelkundigen.

2 psychiaters bij het krankzinnigenwezen.

1 klinisch onderlegd arts ten behoeve der tuberculosebestrijding.

Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Verpleegster bij het krankzinnigenwezen.

Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, en ervaren, gedemobiliseerde veeartsen.

Ingenieur voor de Landsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Waterbouwkundig- en Electrotechnisch ingenieur voor waterkracht en electriciteit.

Werktuigkundig ingenieur voor het stoomwezen.

Bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken: Bouwkundig ingenieur; Civiel-ingenieur; Opzichter; Tijdelijk opzichter voor de landsgebouwen.

Bouwkundig teekenaar voor het departement der burgerlijke openbare werken.

Opziener en onderopziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener bij den dienst der Ombilinmijnen.

Onderopziener bij de Poeloe-Laoetmijnen.

Adjunct-landmeter bij het kadaster.

Ingenieur bij het mijnwezen.

Bij den dienst der Staatsspoorwegen: Werktuigkundig ingenieur; Ingenieur voor het signaalwezen.

Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Werktuigkundig-ingenieur voor hoofd van den werktuigkundigen dienst bij de Banka-tinwinning.

Scheepsbouwkundig ingenieur, werktuigkundig teekenaar en werklieden bij het marine-etablissement te Soerabaja.

Een opziener over de smederij en een onderopziener over de draaierij bij den artillerie-constructiewinkel te Soerabaja.

Een baassmid, tevens bankwerker bij het gevangeniswezen.

Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst: Electrotechnisch ingenieur; Electro-technisch ambtenaar 1ste kl.; Electro-technisch ambtenaar 2e kl.; Adsp.-electrotechnisch ambtenaar; Telefoonopzichter 1ste klasse; Instrumentmaker 1ste en 2de klasse; Radio-technisch ambtenaar 2de kl.; Adspirant-radio-technisch ambtenaar.

Onderwijzer bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Adjunct-Gouvernements-accountant.

Bij de algemeene politie: Commissaris van politie 2de klasse; Adspirant-commissaris van politie; Politie-opziener 2de klasse; Adspirant politie-opziener.

3de officieren en werktuigkundigen bij de Gouvernements-marine in Ned. Indië.

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 31 October en 1 November 1919, no. 232).

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren of van dienstbetrekking wenschen te veranderen kunnen zich wenden tot: **„PERSINGGAHAN"**, Advies-Bureau en tehuis voor Ned.-Ind. Bedienden van de Vereeniging „Oost en West", Dir. F. DE MUNNIK, **van Boetzelaerlaan 2, Den Haag, Telef. Scheveningen 248,** waarook gelegenheid bestaat voor logies, tegen een billijke vergoeding.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „*Oost en West*", Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.